

TEEMU MUNTER: Metallimetalliliukupintaiset lonkan
tekonivelet ja syöpäriski

Syventävien opintojen kirjallisuuskatsaus, 16 sivua
Ortopedia ja traumatologia
Lokakuu 2016

Lonkan tekonivelleikkaus on tehokas hoitomuoto pitkälle edenneen lonkan nivelrikon hoidossa. Tekonivelissä voidaan käyttää liukupintojen materiaalina keraamia, muovia tai metallia. Lonkan metalliliukupintaiset tekonivelet olivat laajasti käytössä 2000-luvulla erityisesti nuorilla ja aktiivisilla potilailla. Metalliliukupintaisten tekonivelten teoreettisina etuina oli niiden hyvä kulutuskestävyys.

Metalli-metalli-liukupintaisiin tekoniveliin liittyen kävi kuitenkin käytännössä ilmi, että liukupintojen kulumisen seurauksena proteeseista irtoaa metallihiukkasia ja potilaat alistuvat erityisesti kromille ja koboltille. Nämä saattavat aiheuttaa lonkanivelessä paikallisesti ärsytystilan, josta puhutaan metallireaktiona. Lisäksi metallihiukkaset kulkeutuvat laajemmalti elimistöön. Niiden tiedetään voivan aiheuttaa DNA-vaurioita ja kromosomipoikkeavuuksia. Tämän vuoksi metalliliukupintaisten lonkan tekonivelten on epäilty lisäävän syöpäriskiä. Tutkimuksissa ei ole kuitenkaan havaittu kohonnutta syöpäriskiä potilailla, joilla on käytössä metalli-metalliliukupintainen lonkan tekonivel.

Syöpien kehittyminen vie usein pitkän ajan. Tutkimuksissa onkin pohdittu, ettei metalliliukupintaisten lonkan tekonivelten syöpäriskiä voida arvioida luotettavasti lyhyessä seurannassa vaan tarvitaan tietoa pitemmältä ajalta. Metalliliukupintaisten lonkan tekonivelten käyttö on nykyään kielletty paikallisten metallireaktioiden aiheuttaman kohonneen uusintaleikkauriskin vuoksi.

Avainsanat: lonkanivel, tekonivel, syöpä, metalli-metalli, metallireaktio